

Správa o stave ochrany životného prostredia za rok 2017

Zodpovednosť voči životnému prostrediu patrí k našim prioritám. Vykonávame pravidelné hodnotenie nášho environmentálneho správania, environmentálnych cieľov a programov. Pozitívne motivujeme svojich zamestnancov k dosahovaniu stanovených environmentálnych cieľov prostredníctvom zvyšovania ich environmentálneho povedomia. Využívame dostupné prostriedky a možnosti pre informovanie zamestnancov, zákazníkov, dodávateľov i ostatnej verejnosti o našich environmentálnych vplyvoch.

1. OCHRANA PRÍRODY A BIODIVERZITA

Naše záväzky v oblasti ochrany prírody a krajiny súvisia s ochranou voľne žijúcich dravých vtákov v regióne stredného Slovenska. Všeobecnú ochranu biodiverzity a trvalodržateľného rozvoja zabezpečujeme používaním technických prvkov, ktoré zamedzujú úhynom vtáctva na elektrických vedeniach. V súlade s legislatívnymi požiadavkami zákona o ochrane prírody a krajiny sme zabezpečili elektrické siete 22 kV proti rizikám zásahu elektrickým prúdom. V rámci projektu LIFE Energia v krajine – elektrické vedenia a ochrana prioritných druhov vtákov sa venujeme riešeniu rizík a eliminácii nárazov vtáctva do VN a VVN vedení v rizikovej oblasti Poiplie. V tejto lokalite sme nainštalovali odkloňovače letu vtákov na 110 kV vedenia v spolupráci s neziskovou organizáciou Ochrana dravcov na Slovensku.

Obr.1 Inštalácia špirál v lokalite Prejta podľa rozhodnutia Okresného úradu Ilava

V roku 2017 sme evidovali zo strany štátnej ochrany prírody **8 podnetov na úhyny** chránených druhov na elektrickej sieti. Všetky zaznamenané podnety riešila štátna ochrana prírody vydaním rozhodnutia na zabezpečenie rizikového miesta na distribučnom zariadení.

V spolupráci s regionálnymi zložkami Štátnej ochrany prírody sme vykonali prekládky bocianích hniezd (v k. ú. Hliník, Bobrovec) z podperných bodov elektrických vedení, ktoré spolu s dravcami predstavujú najohrozenejšiu skupinu vtáctva pri úrazoch na elektrických vedeniach.

Obr.2 Prekládky hniezd bociana bieleho na umelé hniezdne podložky

V ochrane prírody spolupracujeme so Slovenskou ornitologickou spoločnosťou BirdLife Slovensko v rámci monitorovania bocianov bielych hniezdiacich na podperných bodoch elektrického vedenia. Našou snahou je eliminovať zranenia na existujúcich podperných bodoch. V mesiaci jún 2017 uskutočnila SOS BirdLife monitoring hniezd a krúžkovanie mladých jedincov v širšom okolí Rimavskej Soboty a Tornale.

2. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO

V oblasti odpadového hospodárstva sme dokázali zhodnotiť prevažnú časť vyprodukovaných odpadov. Logistiku riadenia odpadového hospodárstva sme zefektívili prostredníctvom softvérových aplikácií, ktoré umožňujú zlepšiť prehľadnosť v manažmente odpadov a zvýšiť zodpovednosť za vzniknutý odpad. Nakladanie s nebezpečnými druhmi odpadov vykonávame na základe povolení orgánov štátnej správy v odpadovom hospodárstve. V roku 2017 sme zaradili drevené stĺpy základe odborného posudku pre Ministerstvo životného prostredia a preukázaných chemických analýz demontovaných dechtovaných drevených stĺpov ako nie nebezpečný odpad, t.z. odpad bez nebezpečných vlastností. Ďalšie významné zníženie množstiev nebezpečných odpadov sa nám podarilo aj v oblasti vodných kvapalných odpadov vznikajúcich na elektrických staniách vykonaním chemických analýz na parameter NEL (nepolárne extrahovateľné látky vo vode). Množstvo zaolejovaných vôd vznikajúcich v záchytných nádržiach na elektrických staniách sme takto znížili o 85%.

Obaly: spoločnosť je registrovaná na Ministerstve životného prostredia v Registri povinných osôb ako dovozca obalov v týchto komoditách : papier a lepenka, drevo, plasty. Dodržiavanie limitov má spoločnosť deklarovánú v schválenom Programe prevencie 2018. Vyhradené povinnosti dovozcu obalov si plníme prostredníctvom organizácie zodpovednosti výrobcov kolektívnym spôsobom cez Natur-Pack, a.s.

Dôsledným manažovaním odpadového hospodárstva sa snažíme minimalizovať zneškodňovanie odpadov a uprednostňovať ich zhodnocovanie. Zhodnocovanými odpadmi sú predovšetkým druhotné suroviny: napr. železné a neželezné kovy, AlFe laná, káble, vyradené zariadenia, batérie, oleje. Zhodnocované (materiálovo využité) boli tiež inertné stavené odpady, napr. betónové stĺpy a pätky, ktoré sú zhodnocované v recyklačných strediskách zmluvných spoločností.

3. OCHRANA POVRCHOVÝCH A PODZEMNÝCH VÔD

V roku 2017 sme vykonali lokálne sanácie a hydrogeologické prieskumy v **10 objektoch** pod kontrolou Slovenskej inšpekcie životného prostredia. Výsledkom všetkých sanačných prác bolo uvedenie územia do pôvodného stavu, na základe protokolu SIŽP o vykonaní a ukončení sanácií a hydrogeologických prieskumov.

Tab. 1 : *Mimoriadne udalosti spojené s únikom oleja do prírodného prostredia*

Dátum	Miesto úniku	Spôsob úniku znečisťujúcej látky
20.04.2017	TS Kružno okr. Rimavská Sobota	Únik oleja po páde stromu na trafostanicu
06.05.2017	ES110/22kV Liptovský Mikuláš	Explózia prístrojového transformátora
06.06.2017	TS Polina, okr. Revúca	Únik oleja po zásahu blesku
10.07.2017	TS Detva	Únik oleja po zásahu blesku
24.07.2017	TS Kamenec p/Vtáčnikom	Únik oleja spôsobený technickou poruchou
09.09.2017	TS Očová, okr. Zvolen	Únik oleja spôsobený technickou poruchou
16.10.2017	TS Bytčica, okr. Žilina	Únik oleja po náraze dopravného prostriedku
03.11.2017	TS Mičiná, okr. Banská Bystrica	Únik oleja cudzím zavinením, krádež oleja
04.11.2017	TS Vígl'aš, okr. Detva	Únik oleja cudzím zavinením, krádež oleja
01.12.2017	TS Hrochoť, okr. Banská Bystrica	Únik oleja cudzím zavinením, krádež oleja

Pri prevádzkovaní distribučnej sústavy sú hlavnými potenciálnymi zdrojmi znečistenia životného prostredia zariadenia obsahujúce olej, ktorými sú transformátory, vypínače, tlmivky, odporníky a iné elektrické zariadenia. Významným environmentálnym aspektom je jednorazový alebo postupný únik oleja zo zariadení, ktorý má za následok kontamináciu prírodného prostredia na nezabezpečených stanovištiach.

Na elektrických staniách sme monitorovali množstvo oleja v havarijných nádržiach, v ktorých je zachytená dažďová voda **s cieľom znížiť produkciu zaolejovaných vôd**. Vysoké hodnoty NEL (nepolárne extrahovateľné látky vo vode) sa podarilo pri uplatnení preventívnych opatrení významne znížiť. Vykonané bolo vyčistenie, dekontaminácia zaolejovaného povrchu havarijných nádrží na elektrických staniách 110/22 kV Vrútky, Lučenec, Veľký Krtíš a Detva. Výsledkom všetkých vykonaných opatrení bolo zníženie objemu zaolejovaných vôd v havarijných nádržiach na všetkých elektrických staniách až o 85% v porovnaní s rokom 2016.

4. OCHRANA OVZDUŠIA A OZÓNOVEJ VRSTVY ZEME

Ochrana ozónovej vrstvy zeme – venujeme pozornosť starostlivosti o zariadenia obsahujúce plyn SF₆ (fluorid sírový), ktorý je zaradený medzi fluórované skleníkové plyny poškodzujúce ozónovú vrstvu Zeme. Emisie SF₆ z prevádzkovania vysokonapäťových rozvádzačov na elektrických staniách sú stanovované ako množstvo doplneného plynu do zariadenia. Spoločnosť je držiteľom certifikátu podľa zákona 286/2009 Z.z. na nakladanie s fluórovanými skleníkovými plynmi. Za rok 2017 sme zaregistrovali a v súlade s vyhláškou Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 314/2009 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon o fluórovaných skleníkových plynch oznámili únik z technologických objektov **29,75 kg plynu SF₆, čo predstavuje 678,3 t ekvivalentu emisií CO₂**.

Spoločnosť prevádzkuje malé a stredné zdroje znečisťovania ovzdušia podľa zákona o ochrane ovzdušia a súvisiacich predpisov. Jedná sa o zdroje na spaľovanie zemného plynu určené na vykurovanie objektov (kotelne) a zdroje znečisťovania ovzdušia, ktorými sú záložné zdroje - motorgenerátory.

Tab. 2 : Emisie z malých a stredných stacionárnych záložných zdrojov za rok 2017

Zdroj	TZL* [t/rok]	SO ₂ [t/rok]	NO _x [t/rok]	CO [t/rok]	TOC* [t/rok]
ES Varín	0,000268778	0,000018928	0,000946400	0,000151424	0,000021578
ES Považská Bystrica	0,000343171	0,000024167	0,001208350	0,000193336	0,000027550
ES Bystričany	0,000482360	0,000033969	0,001698450	0,000271752	0,000038725
ES Liptovská Mara	0,000695942	0,000049010	0,002450500	0,000392080	0,000055871
ES Rimavská Sobota	0,000184785	0,000013013	0,000650650	0,000104104	0,000014835
ES Medzibrod	0,000007199	0,000000507	0,000025350	0,000004056	0,000000578
ES Žiar nad Hronom	0,000057835	0,000004073	0,000203645	0,000032583	0,000004643

*TZL tuhé znečisťujúce látky; TOC celkový uhlík

Ohlasovaciu povinnosť pre malé zdroje znečisťovania ovzdušia (kotelne) sme si splnili oznámením údajov o spotrebe plynu v súlade so zákonom č. 401/1998 Z. z. o poplatkoch za znečisťovanie ovzdušia v administratívnych budovách v Novákoch, Prievidzi a Žiline. Ročná spotreba plynu v plynových kotolniciach bola v roku 2017 : **58 730 m³**.

Spoločnosť prevádzkuje technologický zdroj znečisťovania ovzdušia, ktorým je striekací box v Opravovni v Rimavskej Sobote, ktorý je **malým technologickým zdrojom znečisťovania ovzdušia**, kde spotreba náterových látok za rok 2017 bola spolu **173,4 kg VOC** (prchavé organické látky).

5. Externé kontroly a podnety

Slovenská inšpekcia životného prostredia vykonala počas roka **4 externé kontroly na** našich pracoviskách. Kontroly boli zamerané na sťažnosti obyvateľov na vykonané orezy v ochranných pásmach distribučných zariadení a na kontrolu vykonaných opatrení vydaných rozhodnutí ochrany prírody na inštaláciu odkloňovačov letu po preukázateľných úhynoch na 22 kV sietí v Stankovanoch. Všetky kontroly boli ukončené bez následných opatrení a finančných postihov. Výsledky kontrol nepreukázali pochybenia zo strany spoločnosti.

6. Aktivity podporujúce ochranu životného prostredia

Neodpadni z odpadov – NATUR PACK

- zamestnanecký edukačný program o význame separovania odpadov a druhotných surovín, ukážky ako triediť odpad na pracovisku v rámci ENVIRO dní.

Ochrana dravcov na Slovensku

- ukážky búdok - rôzne typy búdok pre rôzne druhy vtákov; napájadlá , krmidlá;

- ekochráničky, odkloňovače letu - ukážky ochranných opatrení na elektrickej sieti s výkladom ornitológa;
- rozoznávajúce vtákov podľa zvuku a siluet.

Elektrina v krajine

- Vyhlásenie súťaže pre zamestnancov o najkrajšiu fotku k téme príroda a distribučné zariadenia v nej; súťaž bola vyhodnotená a víťazná fotografia odmenená.

Dobrovoľnícka aktivita v Ekocentre Zázrivá

- Pomoc zamestnancov pri údržbe voliér chránených druhov živočíchov.

Spolupráca s SOS-BIRD LIFE

- poskytnuté úžitkové vozidlo s plošinou a technickou obsluhou pre monitorovanie bocianov bielych hniezdiacich na podperných bodoch elektrického vedenia a krúžkovanie mladých jedincov.

Nadácia EPH

- finančná podpora projektu obnovy náučného chodníka v Národnej prírodnej rezervácii Šomoška v CHKO Cerová vrchovina.

Spracovala : Ing. Alena Skrisová
vedúci Environmentu, v Žiline 12.02.2018